

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Jõustumise kp:
Avaldamismärge:

Riigikogu
seadus
algtekst
20.11.2022
RT I, 10.11.2022, 1

Välja kuulutanud
Vabariigi President
02.11.2022 otsus nr 188

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja teiste seaduste muutmise seadus (nõukogu määruse (EL) 2019/1111, mis käsitleb kohtualluvust, abieluasjade ja vanemliku vastutusega seotud kohtuasjades tehtud lahendite tunnustamist ja täitmist ning rahvusvahelisi lapseröövde (uuesti sõnastatud), rakendamine)

Vastu võetud 26.10.2022

§ 1. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku muutmise

Tsiviilkohtumenetluse seadustikus tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 70 lõike 4 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„2) nõukogu määrus (EL) 2019/1111, mis käsitleb kohtualluvust, abieluasjade ja vanemliku vastutusega seotud kohtuasjades tehtud lahendite tunnustamist ja täitmist ning rahvusvahelisi lapseröövde (uuesti sõnastatud) (ELT L 178, 02.07.2019, lk 1–115);”;

2)paragrahvi 384 lõike 4 esimene lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Enne kui kohus reguleerib hagi tagamise korras vanema õigusi lapse suhtes või vanema suhtlemist lapsega või kohustab kostjat last välja andma, tuleb ära kuulata laps, kes on suuteline seisukohti omama, ja pädev valla- või linnavalitsus.”;

3)paragrahvi 552¹lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kohus kuulab last puudutavas asjas isiklikult ära lapse, kes on suuteline seisukohti omama, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Kohus kuulab lapse ära lapsele tavalises keskkonnas, kui see on kohtu arvates asja huvides vajalik. Vajaduse korral kuulatakse laps ära psühhiaatri, psühholoogi või sotsiaaltöötaja juuresolekul. Kohus võib ärakuulamise juurde lubada ka muid isikuid, kui laps või tema esindaja ei ole sellele vastu. Lapse ärakuulamise korraldamisel arvestab kohus sellega, kas vanem on olnud lapse või teise vanema suhtes vägivaldne.”;

4)paragrahvi 552¹lõiget 3 täiendatakse kolmanda lausega järgmises sõnastuses:

„Kohus võib loobuda lapse isiklikult ärakuulamisest ka siis, kui laps on hiljuti lastekaitsemenetluse või lepitusmenetluse käigus kohtumenetluse esemeks olevate asjaolude suhtes ära kuulatud, ärakuulamise tulemust on kohtul võimalik hinnata lapsega isiklikult suhtlemata ning lapse mitmekordne ärakuulamine ei oleks lapse huvides.”;

5)paragrahvi 555 lõikest 1 jäetakse välja sõnad „vähemalt seitsmeaastane”;

6)paragrahvi 619 lõike 1 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„2) nõukogu määrus (EL) 2019/1111;”;

7)seadust täiendatakse §-ga 619⁴järgmises sõnastuses:

„§ 619⁴. Nõukogu määruse (EL) 2019/1111 rakendamine

(1) Nõukogu määruse (EL) 2019/1111 artikli 36 lõikes 1 ja artiklis 49 nimetatud tõendi väljastab lahendi teinud kohus.

(2) Nõukogu määruse (EL) 2019/1111 artikli 37 lõikes 1 ja artikli 48 lõikes 1 ettenähtud juhul võib kohus parandada tõendi samadel alustel ja samas korras Eesti kohtulahenditega.

(3) Nõukogu määruse (EL) 2019/1111 artikli 30 lõikes 3, artikli 40 lõikes 2 ja artikli 58 lõikes 1 ettenähtud taotlused ja avaldused lahendi tunnustamisest keeldumise aluste puudumise tuvastamiseks, tunnustamisest keeldumiseks ja täitmisest keeldumiseks esitatakse maakohtule.

(4) Nõukogu määruse (EL) 2019/1111 artikli 61 alusel võib esitada määruskaebuse ringkonnakohtule ja artikli 62 alusel Riigikohtule.

(5) Nõukogu määruse (EL) 2019/1111 artikli 91 lõigete 2 ja 3 alusel võtavad Eesti keskasutused vastu teateid ja aktsepteerivad sama määruse artiklite 80, 81 ja 82 kohaselt saadetud taotluste ja täiendavate dokumentide tõlkeid ning tõendite vabade tekstiväljade tõlkeid lisaks eesti keelele inglise keeles.

(6) Nõukogu määruse (EL) 2019/1111 artikli 77 lõike 1, artikli 79 punktide c, d ja e ning artikli 81 alusel täidab keskasutuse ülesandeid Justiitsministeerium.

(7) Rahvusvahelise lapserõvi suhtes tsiviilõiguse kohaldamise 1980. aasta 25. oktoobri Haagi konventsiooni alusel esitatud lapse tagastamise taotlusi menetleb Tallinna Ringkonnakohtu tööpiirkonnas Harju Maakohus ja Tartu Ringkonnakohtu tööpiirkonnas Viru Maakohus.”.

§ 2. Lastekaitseaduse muutmise

Lastekaitseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 15 täiendatakse lõikega 5 järgmises sõnastuses:

„(5) Sotsiaalkindlustusamet täidab keskasutusena nõukogu määruse (EL) 2019/1111, mis käsitleb kohtualluvust, abieluasjade ja vanemliku vastutusega seotud kohtuasjades tehtud lahendite tunnustamist ja täitmist ning rahvusvahelisi lapserõve (uuesti sõnastatud) (ELT L 178, 02.07.2019, lk 1–115), artikli 79 punktides a, b, f ja g ning artiklites 80 ja 82 ette nähtud ülesandeid.”;

2) seaduse 8. peatükki täiendatakse §-ga 34¹ järgmises sõnastuses:

„§ 34¹. Lapse paigutamine teisest Euroopa Liidu liikmesriigist Eestisse

(1) Sotsiaalkindlustusamet menetleb nõukogu määruse (EL) 2019/1111 alusel taotlusi, mis on seotud lapse paigutamise teise Euroopa Liidu liikmesriigist (edaspidi *liikmesriik*) Eestisse.

(2) Lapse paigutamise taotluse andmete loetelu kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

(3) Kohaliku omavalitsuse üksus ja pädevad asutused on kohustatud Sotsiaalkindlustusameti taotlusel koguma ja esitama teavet, mis on seotud lapse teisest liikmesriigist Eestisse paigutamise menetlusega.

(4) Teise liikmesriigi eestkoste seadmise menetluste puhul kontrollib Sotsiaalkindlustusamet lapse Eestisse paigutamise korral võimaliku eestkostja vastavust perekonnaseaduses sätestatud eestkostjale esitatavatele nõuetele.

(5) Lapse Eestisse paigutamise seotud muu menetluse puhul kontrollib Sotsiaalkindlustusamet, kas taotluses nimetatud isik vastab sotsiaalhoolekande seaduse § 45¹³ lõike 1 punktides 1–7 sätestatule.

(6) Sotsiaalkindlustusamet arvestab lapse teisest liikmesriigist Eestisse paigutamise otsuse tegemisel kõiki lapsesse puutuvaid asjaolusid ning hindab paigutamise võimalikku mõju lapse õigustele ja heaolule.

(7) Eestisse võib lapse teisest liikmesriigist ilma Sotsiaalkindlustusameti eelneva nõusolekuta paigutada üksnes tema vanema juurde.”.

§ 3. Notariaadiseaduse muutmise

Notariaadiseaduse § 29 lõiget 3 täiendatakse punktiga 8³ järgmises sõnastuses:

„8³) nõukogu määruse (EL) 2019/1111, mis käsitleb kohtualluvust, abieluasjade ja vanemliku vastutusega seotud kohtuasjades tehtud lahendite tunnustamist ja täitmist ning rahvusvahelisi lapserõve (uuesti sõnastatud) (ELT L 178, 02.07.2019, lk 1–115), artikli 66 kohase tõendi väljastamine notari või perekonnaseisuasutuse poolt registreeritud abielulahutuse kohta ja artikli 67 lõikes 1 ettenähtud juhul notari väljastatud tõendis paranduse tegemine;”.

§ 4. Notari tasu seaduse muutmine

Notari tasu seaduse § 31 täiendatakse punktiga 43 järgmises sõnastuses:

„43) nõukogu määruse (EL) 2019/1111, mis käsitleb kohtualluvust, abieluasjade ja vanemliku vastutusega seotud kohtuasjades tehtud lahendite tunnustamist ja täitmist ning rahvusvahelisi lapsrööve (uuesti sõnastatud) (ELT L 178, 02.07.2019, lk 1–115), alusel tõendi väljastamine – 10 eurot.”.

§ 5. Perekonnaseaduse muutmine

Perekonnaseaduse § 64¹ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Notar võib abielu lahutada abikaasade vastastikusel kokkuleppel abikaasade ühise kirjaliku avalduse alusel, kui nõukogu määruse (EL) 2019/1111, mis käsitleb kohtualluvust, abieluasjade ja vanemliku vastutusega seotud kohtuasjades tehtud lahendite tunnustamist ja täitmist ning rahvusvahelisi lapsrööve (uuesti sõnastatud) (ELT L 178, 02.07.2019, lk 1–115), kohaselt on see lahutusasi Eesti kohtualluvuses.”.

§ 6. Perekonnaseisutoimingute seaduse muutmine

Perekonnaseisutoimingute seaduse § 15³ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 15³. Nõukogu määruse (EL) 2019/1111 rakendamine

(1) Nõukogu määruse (EL) 2019/1111, mis käsitleb kohtualluvust, abieluasjade ja vanemliku vastutusega seotud kohtuasjades tehtud lahendite tunnustamist ja täitmist ning rahvusvahelisi lapsrööve (uuesti sõnastatud) (ELT L 178, 02.07.2019, lk 1–115), artikli 66 kohase tõendi notari või perekonnaseisuasutuse poolt registreeritud abielulahutuse kohta väljastab maakonnakeskuse kohaliku omavalitsuse üksus.

(2) Nõukogu määruse (EL) 2019/1111 artikli 67 lõikes 1 ettenähtud juhul võib tõendi väljastanud maakonnakeskuse kohaliku omavalitsuse üksus tõendit parandada.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tõendi väljastamise eest tasutakse riigilõivu riigilõivuseaduses sätestatud määras.”.

§ 7. Rahvusvahelise eraõiguse seaduse muutmine

Rahvusvahelise eraõiguse seaduse § 61 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Perekonnasuhetest tulenevatele ülalpidamiskohustustele kohaldatakse ülalpidamiskohustuste suhtes kohaldatavat õigust käsitlevat 2007. aasta 23. novembri Haagi protokoll (OJ L 331, 16.12.2009, lk 17–23).”.

§ 8. Riigilõivuseaduse muutmine

Riigilõivuseaduse § 340 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Nõukogu määruse (EL) 2019/1111, mis käsitleb kohtualluvust, abieluasjade ja vanemliku vastutusega seotud kohtuasjades tehtud lahendite tunnustamist ja täitmist ning rahvusvahelisi lapsrööve (uuesti sõnastatud) (ELT L 178, 02.07.2019, lk 1–115), alusel tõendi väljastamise eest tasutakse riigilõivu 10 eurot.”.

§ 9. Sotsiaalhoolekande seaduse muutmine

Sotsiaalhoolekande seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 142¹ täiendatakse punktiga 8² järgmises sõnastuses:

„8²) lastekaitseaduse § 15 lõikes 5 sätestatud ülesannete täitmisega seotud andmed – isiku ja selle lapse üldandmed, kes on teise Euroopa Liidu liikmesriigi taotluses nimetatud, menetlusega seotud üldandmed ning teise Euroopa Liidu liikmesriigi taotluses nimetatud isikutega seotud toimingute ja dokumentide andmed;”.

2) paragrahvi 144 lõiget 6 täiendatakse punktiga 4³ järgmises sõnastuses:

„4³) andmed lastekaitseaduse § 15 lõikes 5 sätestatud ülesannete täitmisega seotud dokumentide ja menetlustoimingute kohta;”.

§ 10. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja täitemenetluse seadustiku rakendamise seaduse muutmine

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja täitemenetluse seadustiku rakendamise seadust täiendatakse §-ga 4⁷ järgmises sõnastuses:

„§ 4⁷. Nõukogu määruse (EL) 2019/1111 rakendamine

Enne 2022. aasta 1. augustit algatatud kohtumenetluses tehtud lahendite suhtes, enne 2022. aasta 1. augustit ametlikult koostatud või registreeritud ametlike dokumentide ning selliste kokkulepete suhtes, mis muutusid liikmesriigis, kus need sõlmiti, täidetavaks enne 2022. aasta 1. augustit ja mis kuuluvad nõukogu määruse (EL) 2019/1111, mis käsitleb kohtualluvust, abieluasjade ja vanemliku vastutusega seotud kohtuasjades tehtud lahendite tunnustamist ja täitmist ning rahvusvahelisi lapserööve (uuesti sõnastatud) (ELT L 178, 02.07.2019, lk 1–115), kohaldamisalasse, viiakse menetlused lõpuni enne 2022. aasta 1. augustit kehtinud seaduse kohaselt, kui pooled ei lepi kokku teisiti.”.

Jüri Ratas
Riigikogu esimees